

УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО АНАЛІЗУ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАПАСІВ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

**Багрій К.Л., старший викладач,
Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського
національного торговельно-економічного університету**

Проведення внутрішньогосподарського аналізу відіграє важливу роль при оцінці ефективності господарської діяльності виробничих підприємств. Підприємницька діяльність здійснюється протягом тривалого часу і потребує певного узагальнення, систематизації та аналізу за напрямками та етапами.

Однією з обов'язкових умов здійснення процесу виробництва є забезпечення його предметами праці, за допомогою яких здійснюється виробництво продукції. Під час виготовлення продукції на підприємстві відбувається споживання різноманітних видів ресурсів, більша частка витрат яких припадає на матеріальні запаси. Матеріальні запаси являють собою запаси предметів праці, які включають сировину, основні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріали, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб, і наявність яких є необхідною умовою ритмічної роботи підприємства. Вони знаходяться на різних стадіях виробництва і очікують поступлення в процес виробничого або особистого споживання.

На рівні підприємства, матеріальні запаси відносяться до числа об'єктів, які вимагають великих капіталовкладень, і тому представляють собою один із факторів, що визначають політику підприємства. Зміна обсягів матеріальних запасів в значній степені залежить від переважаючого на даний момент відношення до них підприємств, яке, безумовно, визначається кон'юктурою ринку. Тому важливим чинником розвитку та інтенсифікації виробництва є стабільна забезпеченість підприємства матеріальними запасами та їх раціональне використання [1, с.296].

За сучасною ринковою трансформацією економіки докорінно змінюється система постачання підприємства сировиною і матеріалами, комплектуючими виробами та енергоносіями. Для того, щоб визначити, якою мірою підприємство забезпечене матеріальними ресурсами та наскільки обґрунтованими є матеріальні запаси, необхідно провести оперативний та ефективний

внутрішньогосподарський аналіз: вивчити порядок розрахунку й обґрунтованість договорів про поставку матеріальних ресурсів, умови поставок; визначити характер виробничих матеріальних запасів і зміну їх структури; перевірити обґрунтованість норм виробничих запасів і потребу в матеріальних ресурсах; виявити можливості зменшення виробничих запасів і потреби в матеріальних ресурсах; розробити заходи щодо зниження наднормативних і зайвих запасів матеріалів. Перевіряючи потреби в матеріальних запасах, необхідно з'ясувати, чи враховані зміни в номенклатурі й асортименті призначеної до випуску продукції, чи враховані зміни питомих витрат на одиницю продукції, чи враховані заходи щодо підвищення технічного рівня виробництва і праці. Аналіз термінів та обсягів поставок матеріалів за укладеними договорами пов'язаний з перевіркою запасів відповідних матеріалів на складі. Наявні запаси мають задовольняти потребу підприємства в матеріалах на період інтервалів між поставками.

Внутрішньогосподарський аналіз матеріальних запасів має велике значення як у виробничому, так і у фінансовому аспектах. Використання запасів підпорядковане єдиній меті – забезпеченню безперервного процесу виробництва та реалізації продукції. Ефективне управління запасами на основі внутрішньогосподарського аналізу дозволяє знизити тривалість виробничого та всього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх збереження, визволити з поточного господарського обороту частину фінансових засобів, реінвестуючи їх в інші активи. Забезпечення цієї ефективності досягається за рахунок проведення внутрішньогосподарського аналізу матеріальних запасів, який має свої особливості і повинен складатися з таких етапів:

1. Аналіз запасів товарно-матеріальних цінностей у попередньому періоді.
2. Визначення цілей формування запасів.
3. Оптимізація розміру основних груп поточних запасів.
4. Оптимізація загальної суми запасів товарно-матеріальних цінностей, що включаються до складу оборотних активів.
5. Формування ефективних систем контролю за рухом запасів на підприємстві.
6. Реальне відображення у фінансовому обліку вартості запасів товарно-матеріальних цінностей в умовах інфляції.

Джерелами інформації для внутрішньогосподарського аналізу матеріальних запасів є форми статистичної звітності про наявність, використання матеріальних запасів, про витрати на виробництво,

оперативні дані відділу матеріально-технічного постачання, інформація аналітичного бухгалтерського обліку про надходження, витрати і залишки матеріальних запасів, а також плани матеріально-технічного постачання, договори на постачання сировини і матеріалів [2, с.212].

Ефективне використання матеріальних запасів відіграє велику роль у забезпеченні нормальної, стабільної роботи підприємства. Тому для ефективного використання матеріальних ресурсів, у тому числі матеріальних запасів необхідним є проведення систематичного внутрішньо-господарського аналізу матеріальних запасів. Адже, проведення внутрішньогосподарського аналізу є необхідним на всіх етапах підприємницької діяльності: від задумів і формування підприємства до реалізації кожного етапу функціонування, дотримуючись принципів етапності та системності.

Література.

- 1.Бондар Н. М. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / Н. М. Бондар. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 400 с.
- 2.Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності господарювання : [підручник] / П. Я. Попович. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 416 с.

РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

**Білецька К.Ю., студентка,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка**

В умовах сучасної нестабільності зовнішнього середовища та невизначеності внутрішніх умов господарювання вітчизняних підприємств ефективність їх роботи здебільшого залежить від якості процесу бюджетування.

В економічній літературі не існує єдиного визначення бюджету. Так, К. Друрі вважає, що бюджет являє собою «проект бажаного майбутнього та шляхів його ефективного досягнення». На думку А. Апчерча, бюджет слід розглядати як кількісний план, який орієнтує на досягнення мети підприємства. В. Є. Хруцький зі співавторами визначає, що бюджет — це фінансовий план, який охоплює всі аспекти діяльності підприємства і дозволяє зіставляти всі понесені витрати та отримані доходи у фінансових термінах на майбутній